provincie Drenthe

Op te bergen
in de band van
13 december 2000

Statenstuk 813

Pilotproject Stadslandschap Assen-West

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit op 20 november 2000

A-stuk

Behandeld door de heer J. Buiten, telefoonnummer (0592) 365718
Portefeuillehouder: mevrouw G. de Vries-Leggedoor

Inleiding

Het ontwikkelen van aantrekkelijke stedelijke uitbreidingen als "stadslandschappen" is een van de thema's van het provinciaal en rijksbeleid. Het ontwikkelen van het gebied als stadslandschap betekent dat de planvorming en -uitvoering gericht wordt op een combinatie van stedelijke ontwikkeling en landschapsbouw. Een dergelijke combinatie vraagt om vernieuwende planvorming. In het Kompas-programma is onder het thema Stadslandschappen de uitwerking van het gebied Assen-West opgenomen. De afspraak in het meerjarenprogramma van de Regiovisie Groningen-Assen is dat de provincie en enkele gemeenten zullen samenwerken in het project Masterplan Assen-West. De inzet in het project is gericht op:
- een visie die een samenhangende ontwikkeling van de westkant van Assen voorstaat;
- een programma met uitvoeringsactiviteiten en afspraken tussen provincie, gemeente en uitvoerende instanties;
- het opdoen van ervaring met nieuwe vormen van samenwerken aan planvorming voor en realisatie van stadslandschappen die benut kan worden bij andere projecten binnen de provi ncie.

Het vernieuwende in de aanpak bestaat uit:
- het werken met interdisciplinaire projectteams waarin de gemeenten, de provincie en externe partijen deelnemen;
- het ontwikkelen van nieuwe vormen van samenwerking tussen provincie, gemeenten en actoren in het gebied die leiden tot een duurzame ontwikkeling;
- het betrekken van nieuwe kennis bij de planvorming (bijvoorbeeld duurzame stedenbouw, meervoudig ruimtegebruik) door inhuren van deskundigen en het raadplegen van kennisnetwerken;
- het leggen van verbanden tussen projecten op een hoger schaalniveau dan een bestemmingsplan;
- het gebiedsgericht en integraal uitvoeren van een aantal provinciale projecten en beleidsvoornemens uit het Provinciaal omgevingsplan (POP), de regiovisie en het Kompas.

De volgende thema's willen wij in het masterplan verwerken:
- het ontwikkelen van hoogwaardige woon- en werkmilieus, met aandacht voor duurzaamheid, watersystemen en sociale aantrekkelijkheid (zie ook POP-project 22);
- de ontwikkeling van landgoederen;
- het behartigen van de archeologische waarden in het gebied;
- (voor)investeringen in de groenstructuur, bufferzones en ecologische verbindingen;
- het benutten van de toeristische potenties (bos-/golfgebied, Baggelhuizen en TT-circuit) en het realiseren van toeristische projecten aan de stadsrand (zie ook ontwikkelingskaart POP);
- de ontwikkeling van Assen-Zuid met inbegrip van de ontsluitingsoplossing en onderzoek naar de eventuele inpassing van een bedrijfslocatie (POP-project 42);
- de ontsluitingsstructuur van de woon- en werklocaties in Assen-West, waaronder een eventueel tracé van een lightrail-verbinding (POP-project 67) en het verkennen van de mogelijkheden van een nieuw station (POP-project 45).

Advies

Wij stellen u voor ƒ 100.000,-- beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling en uitvoering van dit project, waarbij deze bijdrage met name ingezet wordt voor:
- het inschakelen van externe ondersteuning in het projectmanagement;
- het betrekken van externe kennis die voor het project meerwaarde kan opleveren;
- een bijdrage aan de uitvoering van enkele projecten uit het POP, met name POP-projecten 22, 42 en 45.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Het beoogde resultaat van dit project bestaat uit:

- het bereiken van samenhang in de ontwikkeling van diverse functies die in het gebied zijn voorzien;
- het benutten van potenties die in dit overgangsgebied tussen stad en landelijk gebied aanwezig zijn;
- het vergroten van kwaliteit en duurzaamheid door toepassing van vernieuwende planvorming en uitvoering;
- het opdoen van ervaring met nieuwe vormen van samenwerking, planvorming en uitvoering, zodat deze ervaring ingezet kan worden in andere gebieden in Drenthe waar planvorming voor stadslandschappen aan de orde is.

Argumenten

1. *Het is wenselijk om op de inzet van middelen vanuit het Rijk en Europa voor ontwikkeling van stadslandschappen te anticiperen met vroegtijdige planvorming in Drenthe.*

2. *De ontwikkeling van een Stadslandschap Assen-West heeft als doel een aantrekkelijk en vitaal streekcentrum te ontwikkelen, zodat de verstedelijkingsdruk op het landelijk gebied kan worden verminderd. Om de benodigde kwaliteit te bereiken, is een vernieuwende aanpak gewenst. Het inschakelen van externe ondersteuning en kennis is daarbij noodzakelijk.*

3. *De ervaring met vernieuwende planvorming, die met dit pilotproject wordt opgedaan, kan vervolgens ingezet worden op ontwikkeling van stadslandschappen bij andere stedelijke centra in Drenthe.*

4. *De provincie heeft in het POP enkele projecten opgenomen die in samenwerking met de gemeente Assen zouden moeten worden opgepakt. Deze projecten worden in dit Masterplan Assen-West uitgevoerd.*

Uitvoering

Tijdsplanning
Het project wordt uiterlijk januari 2001 gestart.
Ingeschatte looptijd van het project bedraagt 1 jaar vanaf december 2000.

Financiën

Totale kosten	*f*	300.000,-- (indicatief)
Externe kosten	*f*	200.000,--
Kosten voor de provincie	*f*	100.000,--

Uit het budget: Onvoorzien 2000

Monitoring en evaluatie
De voortgang van het project wordt in 2001 vermeld in de voortgangsrapportage van het POP en in de regiovisie.
Na afronding van het project zal een evaluatie plaatsvinden, zodat de opgedane ervaring beschikbaar kan worden gesteld voor de ontwikkeling van stadslandschappen met andere gemeenten.

Extern betrokkenen
- De gemeente Assen, als eindverantwoordelijke gemeente.
- De provincie Drenthe en de gemeenten Tynaarlo en Noordenveld, als samenwerkende partijen vanuit de regiovisie.
- Nader te bepalen externe partijen die belangen hebben in het gebied.

Communicatie
Tijdens het project zal communicatie met de belanghebbenden in het gebied een belangrijke plaats innemen om voldoende draagvlak voor de visie en de uitvoering te bereiken.

Bijlagen

1. Beleidsnotitie Stadslandschappen in Drenthe.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 30 oktober 2000
Kenmerk: 42/6.2/2000010341

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
H. Rappa-Velt, griffier

id/coll.

Bijlage 1

Beleidsnotitie Stadslandschappen in Drenthe

1. De opgave

De streekcentra binnen de beide economische kernregio's in Drenthe staan voor de opgave aantrekkelijke nieuwe woon- en werkgebieden te ontwikkelen.
Om te komen tot een kwaliteit van de woon- en werkomgeving die aanspreekt bij bewoners en bedrijven, is het gewenst dat de plannen worden opgezet vanuit een "stadslandschapsbenadering".
De stadslandschapsbenadering is erop gericht de woon- en werkomgeving van de steden te ontwikkelen binnen grootschalige groenstructuren. Bewoners van de steden kunnen daardoor op korte afstand van hun woon- en werkplek groen en landschap beleven. Zo ontstaat er een reëel alternatief voor landschappelijk wonen in dorpen. Met de ontwikkeling van stadslandschappen kunnen wij het wonen in de stad op een positieve manier benaderen en de verstedelijkingsdruk op het landelijke gebied beperken.
Deze stadslandschapsbenadering is de inzet van diverse rijksnota's, zoals de Nota actualisering VINEX, Nota stadslandschappen (van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV)) en de Nota wonen in de 21e eeuw.
De provinciale strategische plannen Kompas, POP en beide regiovisies staan ook de stadslandschapsbenadering voor. In het Kompas is er een thema-uitwerking voor het onderdeel stadslandschappen opgenomen die gericht is op voorinvesteringen in landschapsontwikkeling ten behoeve van toekomstige woon- en werklocaties. Beoogt wordt hiervoor middelen uit het ICES-traject in te zetten.
Het realiseren van stadslandschappen vraagt een planningsbenadering, waarbij stedelijk en landelijk gebied elkaar wederzijds versterken op basis van gebiedsgerichte, integrale aanpak en met een geïntegreerde inzet van instrumentarium vanuit verschillende beleidsterreinen.
Van de gemeenten met een verstedelijkingsopgave wordt verwacht dat zij plannen ontwikkelen en realiseren met de beoogde kwaliteit en aantrekkingskracht.
Gezien de complexiteit van deze opgaven en de benodigde wisselwerking tussen thema’s en schaalniveaus is het van belang dat de provincie daarbij een rol vervult.

2. Rol provincie

De provincie kan op meerdere manieren een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van stadslandschappen, zoals met:

a. beleid dat de ontwikkeling van stadslandschappen ondersteunt;
b. het stimuleren en ondersteunen van planvorming;
c. de inzet van instrumenten voor financiering van plannen en projecten.

<u>Ad. a. Beleidsinzet</u>

De provincie heeft instrumenten om de verstedelijking te geleiden ten gunste van de positie van de streekcentra.

- De toepassing van ruimtelijkeordeningsinstrumenten om een evenwichtige ontwikkeling tussen streekcentra en andere kernen te bereiken (POP, toetsing bestemmingsplannen en overleg over deze plannen).
- Het benutten van samenwerkingsverbanden in de regio’s om te komen tot afspraken over de gewenste ontwikkeling en inzet van (gezamenlijke) instrumenten daarbij.

De provincie heeft haar beleid voor diverse beleidsthema's van de stedelijke ontwikkeling (zoals wonen, werken, infrastructuur) en voor het overgangsgebied tussen stad en land (zoals recreatie, groen, landbouw en landschap) weergegeven in het POP, in het Kompas en in beide regiovisies. Dit beleid krijgt mede gestalte door uitvoering van het sectorbeleid voor de genoemde thema's en door gemeentelijke planvorming en projectontwikkeling.

Ad. b. Ten aanzien van planvorming

Om de gemeenten te stimuleren tot ontwikkeling van stadslandschappen, kunnen de volgende mogelijkheden worden benut:

- de stimulering van gemeentelijke planvorming (bij voorkeur door beschikbaar stellen van middelen voor planvorming);
- bij gemeenten de toepassing van de "stadslandschapsbenadering" in de planvorming te promoten vanwege de verwachte meerwaarde;
- de provincie initieert op provinciaal niveau overleg met gemeenten, waar de aspecten van stadslandschappen nader worden uitgediept en uitgewisseld;
- de provincie ondersteunt de gemeentelijke planvorming met inzet van intern aanwezige kennis en menskracht;
- de provincie bemiddelt bij inschakeling externe kenniscentra en uitvoeringsorganen, zoals bijvoorbeeld de Dienst Landelijk Gebied (landinrichting);
- de inzet vanuit reeds ontwikkelde activiteiten ten behoeve van kwaliteit en duurzaamheid van stedelijke uitbreiding, zoals de inschakeling van het Regionaal kwaliteitsteam en het Platform Duurzaam Bouwen;
- de provincie ontwikkelt een aantal evenementen voor het uitwisselen van informatie en het voeren van discussie over ruimtelijke kwaliteit, mede naar aanleiding van de uitgebrachte nota's Landschap, Ruimtelijke kwaliteit en Culturele identiteit.

Ad. c. Financiering

De ontwikkeling van stadslandschappen vraagt om een gebundelde inzet van instrumenten vanuit verschillende beleidsterreinen en om het toepassen van verschillende financieringsmogelijkheden om de gewenste extra kwaliteit te realiseren. De provinciale inzet hierbij is:

- een gebundelde inzet van Kompas-middelen (voorzover binnen de programma’s beschikbaar);
- de middelen voor het landelijk gebied mede in te zetten op projecten voor landschapsbouw bij de steden;
- te bemiddelen bij de inzet van rijksregelingen zoals Groen in en om de stad en ICES-stadslandschappen voor Emmen en Assen;
- het nader verkennen van de mogelijkheden voor het voeren van regionaal grondbeleid en financieringsconstructies (bijvoorbeeld Regionaal voorfinancieringsfonds, Rood-voor-groen-constructies) die aan ontwikkeling van stedelijke kwaliteit ten goede komen.

3. Projecten in Drenthe

De ontwikkeling van stadslandschappen kan op meerdere schaalniveaus gestalte worden gegeven. Voor het overzicht worden ze hier benoemd.

a. Op noordelijk niveau. Wij hebben het dan over bundeling van stedelijke functies in de economische kernregio’s en het realiseren van een goede afstemming met het omliggende landelijk gebied.
b. Op stedelijk/regioniveau. Hier wordt een stedelijke ontwikkeling nagestreefd, waarbij stedelijke functies worden ingepast in grootschalige groenstructuren en de planning van stad en landschap als een geheel wordt gezien. Voorbeelden van een dergelijke ontwikkeling zijn de Regiovisie Groningen-Assen als netwerkstad en het Structuurplan van Meppel.
c. Op stadsdeel en wijkniveau. De verweving van stedelijke functies en landschap vindt plaats in concrete projecten voor woningbouw, bedrijfsterreinen, recreatievoorzieningen, infrastructuur, landbouw en landschapsbouw in onderlinge samenhang.
d. Kleinschalige inpassing van woningbouw bij kernen. Hiervoor is de term Dorpslandschappen beter op z’n plaats.

Binnen Drenthe krijgt de ontwikkeling van stadslandschappen op regionaal/stedelijk niveau aandacht bij de uitwerking van de regiovisies voor de beide economische kerngebieden en bij overleg met gemeenten over het ontwikkelen van structuurplannen.

Bij het ontwikkelen van stadslandschappen op stadsdeelniveau vragen binnen Drenthe een aantal gebieden/projecten om een nadere uitwerking.

Kernzone Groningen-Assen **Kernzone Zuid-Drenthe/Noord-Overijssel**

* Assen-West
* Roden/Leek
* Tynaarlo/Ter Borch
* Konings-as (tussen Groningen en Assen)
* Emmen-Zuid
* Coevorden-Oost
* Hoogeveen (Noordwest en Zuidoost)
* Meppel

Voor deze gebieden op de grens van stad en land kunnen "masterplannen" worden ontwikkeld als basis voor een samenhangende ontwikkeling en voor een uitvoeringsgerichte aanpak door verschillende actoren. Om een idee te geven: het gaat hier tot 2010 om het ontwikkelen van ca. 20.000 woningen en ten minste 500 hectare voor bedrijfsterrein, oftewel een complete middelgrote stad.

4. Organisatorische aanpak

Het ontwikkelen van aantrekkelijke stedelijke uitbreidingen als stadslandschappen is een van de thema's van het rijksbeleid en de provinciale beleidsnota's. Het is wenselijk om op de inzet vanuit het Rijk en Europa voor ontwikkeling van stadslandschappen te anticiperen met vroegtijdige planvorming in Drenthe. Daarom is een actieve inzet gewenst op de ontwikkeling van projecten voor stadslandschappen in de aangeduide gebieden, waarbij sprake is van de combinatie van stedelijk en landelijk gebied. De planvorming en de uitvoering met een gebiedsgerichte, integrale aanpak met gebundelde inzet van instrumentarium vraagt om een specifieke organisatie van de projecten.
Daarbij is aan de orde:

- de integratie van een aantal lopende en nieuwe provinciale trajecten en beleidssectoren in een gebiedsgerichte aanpak van de stedelijke ontwikkeling;
- het totstandbrengen van efficiënte en effectieve samenwerkingsvormen met gemeenten en andere actoren in deze gebieden;
- een samenspel tussen beleidsvoering, integrale planvorming voor het gebied, projectontwikkeling en projectfinanciering. De integrale planvorming voor stedelijke uitleggebieden vanuit de stadslandschapsbenadering kan als schakel fungeren tussen beleid en uitvoering.

5. Conclusie

Gezien de complexiteit en het vernieuwende van deze benadering is de start met een pilotproject wenselijk. In dat project kunnen ervaringen worden opgedaan met gebiedsgericht werken, het samenwerken met gemeenten aan de planvorming, de coördinatie van financieringsstromen en het ontwikkelen van nieuwe uitvoeringsconstructies.
Het Masterplan Assen-West leent zich ervoor om te fungeren als pilotproject voor stadslandschappen.

id/coll.

\\RHO\DATA\PRODUCT\FG\CTB\STATEN\s-813-id-bij.doc

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 30 oktober 2000, kenmerk 42/6.2/2000010341;

gelet op:
- de wenselijkheid om te anticiperen op geldstromen voor ontwikkeling van stadslandschappen door vroegtijdige planvorming;
- het belang van het bereiken van samenhang en kwaliteit bij de ontwikkeling van Assen;
- de mogelijkheid om in het project een aantal provinciale beleidsvoornemens en projecten te realiseren;
- de wenselijkheid van het inschakelen van externe ondersteuning van het projectmanagement en het verkrijgen van externe kennis om het project meerwaarde te geven;
- de ervaring die in het project zal worden opgedaan en die ingezet kan worden voor ontwikkeling van andere stadslandschappen in Drenthe;
- de afspraak in de Regiovisie Groningen-Assen over samenwerking tussen de provincie en enkele gemeenten aan het project Stadslandschap Assen-West;

BESLUITEN:

I. een bedrag van ƒ 100.000,-- beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling en de uitvoering van het pilotproject Stadslandschap Assen-West;
II. de uitvoering van het project te delegeren aan gedeputeerde staten van Drenthe.

Assen, 13 december 2000

Provinciale staten voornoemd,

, griffier , voorzitter

id/coll.